

བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས།

། རྒྱ་བསམ་བཞུ་བདུན་པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཕྱོད་ཚོགས་
ཚོགས་དུས་བདུན་པའི་ཐོག་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་
ཕྱོད་ཚོད་ཁག་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལྷ་ ༣ ཚེས་ ༡༤ རྣམ་ཚེས་ ༢༩ བར།

དཀར་ཆག

སྐབས་ ༡༧ བའི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༧ བའི་གྲོས་ཚོད་ཁག

ཡང་།	གྲོས་ཚོད།	ཡིག་ཆ་ཡང་།	ཤོག་གངས།
༡	པོད་ནང་གི་ཇོ་བོ་དྲག་གནས་སྤངས་ལ་གཞུང་འབྲེལ་གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་ཀྱི་ གྲོས་ཚོད་ཡང་ ༢༠༢༤།༡༧༧༧༧༧	༣	༤
༢	པོད་དོན་རྒྱ་བ་སྐོར་བ་ལ་དུགས་སྐྱོ་བ་ལྷོ་བཟང་སྐྱེ་ཚེའི་འཕེན་བ་རྩོགས་བར་གཞུང་ འབྲེལ་མུ་འཇུག་གུས་འདུད་ཀྱི་གྲོས་ཚོད་ཡང་ ༢༠༢༤།༡༧༧༧༧༧	༤	༢
༣	དབུ་དུལ་ལོ་མང་འབྲེལ་ཆད་སོང་བ་དང་། གསར་བཟོ་མ་ཐུབ་བ་རྣམས་ལ་དབུ་ དུལ་འབྲེལ་ཆད་ཇི་ཡོད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༤༠ ཆག་ཡང་གི་དུས་ཚེས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡ རྣམས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༣༡ བར་ཚོད་བཟང་བྱས་པ་དེ་ ཉིད་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༣༠ བར་པར་འགྲུངས་ཀྱི་གཞུང་འབྲེལ་གྲོས་ཚོད་ ཡང་ ༢༠༢༤།༡༧༧༧༧༧	༣༠ ཀ	༡
༤	མང་ཚོགས་ཅིས་ཁའི་ཚོགས་ཚུངས་སྐབས་ ༡༢ བ་བསྐོ་འཇུགས་གནང་རྒྱུའི་གཞུང་ འབྲེལ་གྲོས་ཚོད་ཡང་ ༢༠༢༤།༡༧༧༧༧༧	༤༠	༡
༥	པོད་མིའི་སྐྱིལ་འཇུགས་ཀྱི་མཚན་གཅོད་རྣམས་ལ་འཕོ་འགྱུར་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱིལ་ གཞིར་བསྐྱར་བཅོས་སྲིམས་འཆར་བསྐྱར་ཞིབ་ཆེད་ཚོགས་ཚུངས་བསྐོ་འཇུགས་ གནང་རྒྱུའི་གྲོས་ཚོད་ཡང་ ༢༠༢༤།༡༧༧༧༧༧	༤༡	༡

བོད་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུ་བཟུང་སྐབས་ལ་བརྟེན་པའི་མཚན་མཐོང་གི་གྲོ་སྒྲིག་ཆོད་།

ཐོན་སྐྱོད་།

༡༣། །མཚོ་སྐོང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདི་ལོ་རྒྱུ་མཚན་གྱི་མཚན་མཐོང་ལ་སྐྱོད་དགུ་དང་མངའ་མཚན་ཆེན་པོ་བཅུ་གཉིས་བཅས་
ཀྱིས་དབང་བསྐྱར་ཉེ་ས་ཁམས་དང་སྐྱེ་ཁམས། མི་རྒྱུད་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤེས་སོགས་ལོགས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་
ཁམས་ཤིག་ཡིན་ལ། ཕྱི་ལོ་རྒྱུ་བོད་ཀྱི་བཟུང་སྐབས་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱལ་སྐོན་མ་གཉའ་བྱི་བཅའ་པོ་ནས་དབུ་ཚུགས་ཉེ།
བོད་ཀྱི་བཅའ་པོ་རིམ་བུར་གིས་བོད་མིང་ས་ཡོངས་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱར་ཉེ། བོད་རྒྱ་ཉེར་གསུམ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་
པའི་ཤར་གླིང་དབུས་པའི་ནང་གི་རང་བཅོན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་མངའ་ཐང་ལུང་པ་ཞིག་ཡིན།

ཐོན་སྐྱོད་གོང་དམར་བོད་ཀྱི་དམག་དབུང་གིས། སུམ་གཉིས་ས་ཡི་དཀྱིལ་འཁོར་བཟུང་ཞེས་གྲགས་པ་ལྟར། ཕྱི་
ལོ་རྒྱུ་རབས་བདུན་པར་བཅའ་པོ་བྱི་སྲོང་གེ་བཅོན་སྐབས་སུ་རྫོང་བོད་ཀྱི་དམག་དབུང་གིས་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ས་ཁྲོང་ཡན་
བར་དབུང་འཇུག་གིས་རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཁི་ལས་ས་ལྟེ་བོད་དུ་དབུ་ཁལ་འབུལ་དགོས་པའི་ཆོད་ཡིག་བཞག་པ་དང་། མོ་
ཕོགས་སུ་འབར་མ་དང་ཐེ་ལན་ཉི། འུ་འུ་ཡ་རབ་ཡུལ་གྱི་ཨོག་སོ་གཅུང་པའི་ (Oxus River) བུར་རོས་ཨལ་ཉུ་སྐག་
(Al-Tubbat) བར་དམག་བརྒྱབ་ཅིང་། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ཉུ་རྟ་དམག་བྲངས་ཉེ་དོར་གདན་མཚོད་ཉེ་ཆེན་མོ་
ལས་སངས་རྒྱལ་སུ་ལུ་ཐུབ་པའི་རིང་བསྐོར་བོད་དུ་གདན་བྲངས་ཤིང་། རྒྱ་བོ་གྲུ་འུ་འུ་དུ་རྫོང་པའི་བཅུགས་ཉེ་འཕགས་
བོད་བར་ལ་ས་ཉུགས་བརྒྱབ་པའི་ལོ་རྒྱུ་ཡོད།

དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་ནང་བོད་སྤེལ་བུའི་གོ་སྐོབ་ལ་འཇུག་ཉེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༢༠༠ ཅས་ནས་བོད་ཀྱི་བུར་ཤར་དང་འུ་བ་
བུར་སྐོགས་སུ་སོག་པོས་བཅའ་འཇུག་བྱས་ཤིང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༢༣༤ ལོར་མན་རྒྱལ་རེ་འུ་བཅངས་ཉེ་བོད་དུ་ཨམ་བན་གཏོང་
འགོ་བཅུགས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༤༤༤ ལོར་མན་རྒྱལ་ས་གནས་མགོ་དཔོན་གྱི་སྐོར་ཉུག་ཤོར་དང་ཕྱི་དགེ་འཕྲོག་བཅོམ་
བྱས་ཤིང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༤༠༥ ལོ་ནས་གྲུ་ཡོ་ཨར་ཡུང་གིས་ལི་ཐང་དང་འབལ། ཆ་ཐོང་དང་མཚོ་སྐོང་སོགས་སུ་ཤུག་སྐོད་སྐོར་ཉེ་
སྐྱེ་སེར་སུམ་བརྒྱ་ལྟག་གི་སྐྱེ་བཅད། ཕྱི་ལོ་ ༡༤༡༣ ལོར་མན་རྒྱལ་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ས་བོད་ནས་མཐར་སྐྱོད་བཏང་ཡང་། ཕྱི་ལོ་
༡༤༡༡ ལོར་གྲུ་ཡོ་མན་གོ་སྐོང་གཞུང་གསར་འཇུགས་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༤༡༩ ལོ་ནས་སྐྱེ་སེར་འཇུག་ཀོགས་ཀྱིས་ཨ་
མདོ་དང་ཁམས་སོགས་སུ་རྒྱ་འཕྲོག་བཅོམ་གསུམ་དང་བསད་བཟུང་བཟུང་གསུམ་ཆོད་མེད་བྱས་པ་དེ་དག་རྒྱ་ནག་དམར་
གཞུང་གིས་བོད་དུ་བཅའ་འཇུག་བྱེད་པའི་མ་ཐུན་རྒྱུན་ཆགས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༤༤༤ ལོར་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་དབུང་དམག་གིས་བོད་དུ་ཤུག་པོའི་བཅའ་འཇུག་བྱེད་འགོ་བཅུགས་ཤིང་།
༡༤༥༡ ལོར་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྐུ་མ་ཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅའ་པོ་ལྟ་སྐོར་མ་ཐུན་དོན་ཆོན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བ་འཛོག་ཉུ་
བཅུག་པ་དང་། ༡༤༥༤ ལོ་ནས་བོད་ས་ཡོངས་བཅའ་བཟུང་བྱས་ཉེ་ཡོངས་ས་མཚོག་གིས་དབུས་པའི་བོད་མི་ཁྱིམ་གསར་
པོ་བཅའ་པོའི་དབུང་དགོས་བྱུང་ཞིང་། བོད་མི་ས་ཡ་བརྒྱལ་བ་སོག་སྐོན་དང་ཁྱིམ་གསར་པོ་འཛོན་བཟུང་བྱས།

རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་འགོ་ཁྲིད་མཚོ་ཅེ་ཉུང་གི་དུས་སྐབས་ཕྱི་ལོ་ ༡༤༥༤ ལོར་ ༡༤༥༤ ལོའི་བར་དམངས་
གཙོའི་བཅོམ་བསྐྱར་ལས་འགུལ་སྐོར་ཉེ། བོད་ནང་གི་སྐྱེ་བཟུང་ཤིང་འགྲོར་ལུང་གིས་ཆོད་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱ་དངོས་མཁར་
དབང་བཅའ་པོའི་བྱས། ཕྱི་ལོ་ ༡༤༤༤ ལོར་ ༡༤༥༥ ལོའི་བར་ “རིག་གནས་གསར་བཟུང་ཆེན་པོ་” ཟེར་བའི་ལས་
འགུལ་སྐོར་ཉེ། རྒྱུང་བཞི་ཅ་གཏོར་ཟེར་བའི་མིང་སོག་ནས་དགོན་ཤིང་གཏོར་བཅོམ་དང་སྐྱེ་བཟུང་དང་མི་ཤུག་སོགས་ལ་འཐབ་

ཚོད། བོད་པའི་ཚོས་དང་རིག་གཞུང་། རྒྱ་ཡིག་གོམས་སློབ་ཡོངས་རྫོགས་ཙམ་མེད་གཏོང་ཐབས་བྱས། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་འགོ་བློན་ཉིང་ཞའོ་མིང་གི་དུས་རྒྱུས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༠ ལོ་ནས་ “དབལ་འབྱོར་ལྷན་གཏོང་” དང་། “བཙོན་བསྐྱར་སློབ་འབྲེད་” ཟེར་བ་སོགས་ཀྱི་སྲིད་བྱས་སྐྱེལ་ཏེ་རྒྱ་རིགས་འཕོར་ཆེན་བོད་ནང་གནས་སློབ་བྱས་ཏེ། བོད་མིར་གཉམ་གཞོན་བཟུ་གཞིག་དང་སློབ་ཐུབ་སྲུངས། མི་མང་ལ་དག་གཞོན་དང་དག་པོའི་ཁྲིམས་གཞི་བསྐྱེད་པ་སོགས་བྱས། ༡༩༥༤ ལོ་ནས་ “འཆར་ལྷན་བྱ་སྐྱེས་” ཟེར་བའི་སྲིད་བྱས་སྐྱེལ་ཏེ། ལོ་རྒྱུས་ཙམ་ལྷན་གཏོང་འཛིན་བྱས་ཏེ་སྐྱེ་སློབ་འགོག་པ་དང་མངལ་ནས་སྐྱ་བྱ་བཏོན་པ་སོགས་མི་སྲིད་ལས་འདས་པའི་ལས་དོན་ལག་བསྟར་བྱས། རྒྱ་ནག་གི་འགོ་བློན་ཅང་ཅི་མིན་དུས་རྒྱུས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོ་ནས་ “ལུ་རྒྱུད་གསར་སྐྱེལ་ཆེན་མོ་” ཟེར་བའི་སྲིད་བྱས་སྐྱེལ་ཏེ། བོད་ནང་འཇུགས་སྐྱབ་ཀྱི་མིང་སོགས་འགོག་པ་གྲོང་རྒྱུ་བཟོས་ཤིང་། ལྷོ་རྒྱ་བྱང་འབྲེན་དང་གཏོར་ཁ་སྲོག་འདོན་རྫོང་ལུལ་ལས་འདས་པ་བྱས། མདོར་ན་“མི་དམངས་སྲི་ཁང་” དང་། “ངལ་ཚོལ་སྐྱར་བཀོད།” “ཙམ་མེད་ཙམ་མེད་གསུམ་རྒྱན་བྱིངས།” “ཆབ་མཚོན་གསུམ་གྱི་གལ་ཆེའི་དགོངས་པ་” ཟེར་བ་སོགས་ཀྱི་སྲིད་བྱས་སྐྱོག་སྐྱེལ་ཡོད། སྲིད་བྱས་དེ་དག་ཁག་ཅིག་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་འགོ་བློན་ཚོས་དབང་ཆ་འཐབ་ཚོད་དང་གོ་གནས་བཟོན་སྐྱུང་ཆེད་དང་། ཁག་ཅིག་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་ལས་དོན་སྲིད་བཟར་དང་ཆབ་སྲིད་ལྷ་བ་ཚོད་ལྷར་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ་མི་མང་ས་ཡ་མང་བོར་བཟབ་གསལ་དང་དཀའ་སྤྲུག་ཆད་མེད་བཟོས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༢།༡༩༥༣། ༡༩༥༤ ལོ་བཅས་སུ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་མི་མང་ཞི་ཚོལ་ཆེན་མོ་དང་། ༡༩༥༤ ལོར་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ནང་ས་བྱི་ཞི་ཚོལ་ཆེན་མོ་བྱང་སྐབས་བཅས་སུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་དག་གཞོན་བྱས་ཏེ། མི་མང་སྲོང་ཐག་མང་བོ་དམར་གསོད་དང་བཙོན་འཇུག་བྱས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༤ ལོ་ ༡ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་རྒྱ་བ་གི་ཉི་དགོན་པའི་གྲ་བཟུ་ལགས་ཀྱིས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱོགས་གནང་བ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོ་ ༣ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་རྒྱ་བ་མེ་ལུ་རུ་པའི་བཟུ་སྐྱབ་ལགས་ཀྱིས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱོགས་གནང་བའི་བར་ཤེས་རྫོགས་གསལ་བོ་བྱང་བ་བོད་མི་གངས་ ༡༥༥ ཀྱིས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྲིད་བྱས་ལ་དོ་རྒོལ་གྱིས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱོགས་གནང་ཡོད། དེ་ནི་འཇུག་སྲིད་གི་བདེན་དོན་འཐབ་ཚོད་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་རང་གི་ཆེ་སློབ་མེ་ལ་བསྐྱོན་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཆེད་འཐབ་ཚོད་གནང་བའི་གངས་ཀ་མཚོ་ཤོས་དེ་ཆགས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༤ ལོ་ ༤ ལོ་ནས་རྒྱ་ནག་གི་གྲོང་ཁྲིམ་ཆེ་ཁག་ཏུ་ “ནང་སའི་བོད་སྲོང་ས་འཛིན་གྲ་” ཟེར་བ་བཟུགས་ཏེ། ལོ་རྒྱུར་བོད་པའི་སློབ་གྲྭ་ཁག་ནང་གི་སློབ་སྐྱེལ་དག་འདེམས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བྱིད་དེ། རྒྱ་ཡིག་རྒྱ་རྒྱུད་ཁོ་ནའི་སོགས་མི་རིགས་མ་སྐྱབ་སྐྱེལ་དང་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོ་ལུགས་ཆེན་སྐྱེལ་ཏེ། བོད་པའི་རྒྱུད་ཡིག་རིག་གནས་དང་ལུལ་སློབ་གོམས་གཞིས་ཙམ་མེད་གཏོང་ཐབས་བྱས། སློབ་སྐྱེལ་དེ་དག་གྱུང་མེད་སྐབས་སུ་བོད་ཏུ་ལོག་མི་ཚོག་པར་ཉེ་འཁོར་རྒྱ་རིགས་ཁྲིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་བཟུམས་ཏེ། “རྒྱ་བོད་གཉེས་ཁྲིམ་ཚང་གཅིག” ཞེས་པ་དང་། “མིང་སྲིད་གཅིན་གཞུང་།” ཟེར་བ་སོགས་ཀྱི་བྱ་འགུལ་སྐྱེལ་ཏེ་སྐྱུ་བ་བཟུ་ཐབས་དང་། མི་རིགས་རྒྱ་བསྐྱར་གྱི་ཐབས་རྒྱས་ལག་བསྟར་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༤ ལོའི་རྒྱ་གཞུང་གི་ནང་སའི་བོད་སྲོང་ས་འཛིན་གྲ་ཟེར་བའི་སློབ་གྲྭ་ཡིག་ཆའི་ནང་། “ལས་དོན་འདི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགན་ཞིག་ཡིན་ལ། ཆད་མཚའི་དོ་དམ་དང་སྐྱིག་འཇུགས་སྐྱ་བཟོན། རྒྱུ་སྐྱོར་དོ་ནན་བྱས་ཏེ་ལས་དོན་ལེགས་འགྲུབ་ཡོང་དགོས” ཞེས་བཀོད་འདུག རྒྱ་ནག་གི་གྲོང་ཁྲིམ་ ༡༥ ལོ་ནས་སློབ་གྲྭ་ ༥༤ ཙམ་ནང་བོད་སྲོང་ས་འཛིན་གྲ་ཟེར་བ་བཟུགས་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་ནང་སའི་བོད་སྲོང་ས་འཛིན་གྲ་བཟུགས་ཏེ་ལོ་རྒྱུ་ ༣༤ འཁོར་བའི་ལས་བསྐྱེད་ས་བསྐྱེད་པའི་ནང་བོད་ལུས་ཀྱི་སློབ་མ་གངས་ ༡༤ ༣,༠༠༠ ཙམ་ནང་སའི་བོད་སྲོང་ས་འཛིན་གྲ་སློབ་འཇུག་བྱས་ཡོད་ཆུང་ལོ་འདྲུག

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ཙམ་ནས་སློབ་གྲྭ་མཉམ་བསྐྱེད་ (Che dian bing xiao) ཞེས་པའི་སྲིད་བྱས་འོག་བོད་ལུས་ཀྱི་སློབ་སྐྱེལ་ཁྲིམ་མང་པོ་ “བཅའ་སྲོད་སློབ་གྲྭ” ཟེར་བར་བཟུགས། བོད་པའི་རྒྱུད་ཡིག་དང་མི་རིགས་

ཅ་གཏོང་གཏོང་ཐབས་ཀྱི་སྲིད་བྱས་སྐྱེལ་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྲིད་བྱས་དེས་སྤྱ་གུའི་ལུས་སེམས་འཚར་ཡོངས་དང་། འཕྲོད་
བསྐྱེན་བདེ་འཇགས། རྫོང་རིག་ཆས་དཔྱོད་སོགས་ལའང་གཞོན་སྐྱོན་ཚབས་ཚེན་ཐེབས་བཞེན་ཡོད་སྟབས། བོད་ནང་སྐྱོན་
བརྗོད་ལྷགས་ཚེན་བསྐྱེབས་ཏེ་ ༢༠༡༢ ལོ་ནས་སྲིད་བྱས་དེར་མཐུན་ཉེས་བྱུང་བ་དོས་ལེན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ལག་ལེན་སྤྱ་
མ་སྤྱད་བསྟར་ཏེ་ ༢༠༢༠ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་མི་འཕོར་ཞིབ་བཞེར་ཐངས་ ༧ བ་བྱས་པའི་ནང་། བོད་ཁུལ་གྱི་སྤྱ་གུ་ལོ་ ༩
ནས་ ༦ བར་གྱི་སྐྱོན་འགྲོའི་སློབ་འཇུག་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ཟེན་ཡོད་ཚུལ་བསྟན་ཡོད་པ་དེ་ནི་བོད་པའི་ལེས་ཡོན་སློབ་གསའི་
ལས་སློབ་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགོ་བཅིའི་སློབ་ཐང་ཁྲིམས་ལུགས་དང་ཡོངས་སྤྱོད་འགལ་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ཟླ་ ༢ ཟླ་ ༦ ཉེན་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ (UN Special Rapporteur) ཞེས་པའི་རང་
དབང་ཅན་གྱི་ཚེད་མཁས་པ་སྤྱི་ཞབས་རྒྱར་ནཱ་ལི་མར་ལིས་ (Fernand de Varennes) ལགས་དང་། རྫོང་རི་ཏུ་ལྷོ་ཏེ་
(Farida Shaheed) ལགས། ཨལེ་ཀ་ཟེན་ཏར་ཟིན་ཐག་ (Alexandra Xanthaki) ལགས་གསུམ་གྱིས་ཀྱང་སྲིད་
བྱས་དེར་སྐྱོན་བརྗོད་ནན་མོ་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༡༧ ཉེན་རྒྱ་རན་སའི་སི་ཏུ་སི་སྤྱལ་ (Strasbourg)
ཡུ་ཤོ་བ་མོས་ཚོགས་ནང་འཇུག་མི་ ༧༧ གྱིས་རྒྱལ་སྐྱོར་འོག་གོས་ཚོད་བཞག་སྟེ། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ནང་བཅོན་
ལྷགས་ཀྱིས་གཏན་འཇགས་སློབ་གྲྭ་འཇུགས་བཞེན་པ་འཕྲལ་དུ་མཚམས་འཇོག་དགོས་པ་དང་། སྲིད་བྱས་དེ་བོད་པའི་
ཚོས་དང་རིག་གཞུང་ཅ་མེད་དང་བོད་པའི་བྱས་པ་ནམས་རྒྱ་བསྐྱར་བྱེད་ཐབས་ལོག་ཡིན་སྟབས། རྒྱལ་སྤྱིའི་འགོ་བཅིའི་
སློབ་ཐང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་འགལ་ཡོད་པ། ལས་གཞི་དེ་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་སྤྱིའི་དཔོན་རིགས་ཁག་ལ་
ཡུ་ཤོ་བ་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་ཉེས་ཚད་འགོལ་དགོས་པ་སོགས་འཕྲོད་ཡོད།

རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་འོག་བོད་ཡིག་ལེས་ཀྱང་ཡིག་སྐོངས་སུ་བཅེ་ཞིང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལས་རིགས་ཁག་དང་མི་
མང་དང་སྤྱི་གཞུགས་བར་གྱི་ལས་དོན་སོག་བོད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་མེད། ལྷག་པར་ལོ་ལས་གོང་ནས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་
མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་དང་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་བཅའ་ཁྲིམས། ཞིང་སྤོངས་ཁུལ་གསུམ་གྱི་སྤྱི་ཞབས་སོ་སོའི་
སློབ་ཡིག་སོགས་ལ་ལོག་འབྲེལ་དང་བཅོས་བསྐྱར། གསར་བཞེས་སོགས་བྱས་ཏེ་ "སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ" ཟེར་བ་དང་
"རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་སྐད་སློབ་གསོ" ཟེར་བ་སོགས་མིང་འདོགས་སྤྱི་ཚོགས་འོག་སློབ་གྲྭ་རྒྱུང་འབྲིང་གི་སློབ་ཚན་ཡོངས་རྒྱ་
ཡིག་རྒྱ་སྐད་གཙོ་བོར་བསྐྱར་སྟེ་བོད་པའི་སྐད་ཡིག་རིག་གནས་ཅ་མེད་གཏོང་ཐབས་དང་། ཐ་ན་འགྲིམ་འབྲེལ་དང་བརྟེན་
ཡོངས་རྒྱ་ཡིག་རྒྱ་སྐད་ཁོ་ཅན་དུ་བསྐྱར་ཏེ། དེར་སྐབས་བོད་མི་ཚོས་བེད་སྤྱོད་ལྷགས་ཚེན་གཏོང་བཞེན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་
བརྒྱུད་ལས་མཚོགས་འཕྲིན་ (kuai shou) དང་། འདར་དབྱིངས་ (dou yin) ཡིན་སྐད་ནང་ (Tiktok) ཟེར་བ་སོགས་
སྤྱོད་ཡིག་བཀོལ་མི་སྤྱོད་པ་མ་ཟད། བོད་སྐད་སོག་གྲེང་མོལ་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་རྒྱ་སྐད་མཉམ་བསྐྱེད་པ་བྱས་ཚེ་མཉེན་
ཆས་སྐོ་རྒྱག་པ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་སྤྱད་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༩ ཉེན་ཚོས་མེད་སྤྱི་བའི་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་ ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་
སྤྱུལ་སྤྱིའི་ཡང་སྲིད་དོ་དམ་བྱ་ཐབས། ། ཟེར་བ་ཁུལ་བསྐྱེད་པ་བྱས་ཏེ། ། ལ་གོང་ས་མཚོག་གིས་དབུས་པའི་བོད་པའི་ཚོས་
བརྒྱུད་ཁག་གི་སྤྱི་ཚེན་རྣམ་པའི་ཡང་སྲིད་ལ་འབྲེལ་བ་བརྒྱུད་རྒྱུའི་ལུགས་དམིགས་བཅའ་སྤོངས་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྲིད་
བྱས་དེ་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ་ལོ་ ༡༠ འཕོར་བའི་གནས་ཚུལ་ནང་། "བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྱུལ་སྤྱིའི་ཡང་སྲིད་དོ་དམ་བྱ་
ཐབས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ལྟར་བོད་སྤོངས་སོགས་སུ་ཞིང་ཚེན་དང་ཁུལ་རིམ་པའི་ནང་བསྟན་སློབ་གྲྭ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་
མ་སྤྱད་དང་བཅུགས་ནས་རྒྱལ་གཅིས་ཚོས་གཅིས་ཀྱི་སྤྱུལ་སྤྱིའི་ཡང་སྲིད་གསར་བ་འཕོར་ཚེན་ཞིག་དོས་འཛིན་དང་གསོ་
སྐྱོང་བྱས།" ཞེས་འཕྲོད་འདུག་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༢ ཉེན་ ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྱུལ་སྤྱིའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་
ཕྱི་ལོ་རྒྱལ་དེས་སློབ་དང་ཅ་དོན། ། ཟེར་བའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཁུལ་བསྐྱེད་པ་བྱས་པའི་ནང་། "སྤྱུལ་སྤྱིའི་ཡང་སྲིད་དོས་འཛིན་

གྲིལ་མ་ཕྱགས་ལ་ལོ་བརྒྱ་པམ་མང་པོའི་རིང་འཕེལ་རྒྱ་ས་དང་འཕོ་འགྲུར་བྱུང་སྟེ། ཚགས་ཚུད་དོན་གྱི་ཚོས་ཕྱགས་ཚོག་
དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རིས་སྤོལ་ཆ་ཚང་ཞིག་རིམ་བཞིན་ཆགས་ཤིང། དེའི་ཁྲིམས་སྡུག་ཚོ་བོ་ཡང་སྲིད་ཁྲིམས་རྒྱུལ་ནང་ནས་བཙུལ་
འཚོལ་དང་། རིས་འཛིན། ཁྲིམས་འཛིན་མངའ་གསོལ་སོགས་ཚུད་ཡོང། དེའི་ནང་ཕྱགས་རྒྱུན་ཐབ་པའི་སྤྱུལ་སྤྱོད་ཆེ་ཁག་ལ་ཆ་
སུམ་ཅུ་གྱུར་པའམ་དུས་རིམ་འཛིན་ལུ་བ་དང་བྱུང་དུས་སྲིད་གཞུང་ལ་ཚོགས་ཆུང་ལུ་སྤྱོད་ཐུགས་བཅུག་སྤྱོད་པ་དེ་
ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རིས་སྤོལ་ཞིག་ཏུ་གྲུབ་ཡོང།" ཅེས་བཀོད་འདུག དེ་ལྟར་བུ་བྱུང་ནས་བརྟན་ཁྲིད་ཀྱི་སྤྱུལ་སྤྱོད་ཡང་སྲིད་རིས་
འཛིན་བྱེད་པའི་བྱམ་མོང་ས་ཡིན་པའི་ལས་སྤོལ་ལོ་རྒྱུས་དང་བཙུལ་བ་ཙ་གཏོར་གཏོར་བཞིན་བ་ལོ་བོད་མི་དང་བོད་བརྒྱུད་
ནང་བརྟན་ཇེ་ས་འབྲུག་པ་ཡོངས་ཀྱིས་རིས་ལེན་བྱ་སྐབས་མེད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོང།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོར་བོད་སྲོད་ཚོས་ཚོས་ཕྱགས་ཚོགས་ཚོན་ཐོག་ "བོད་བརྒྱུད་ནང་བརྟན་བྱུང་གོ་ཚན་ཏུ་བརྒྱུར་
དགོས་" ཟེར་བའི་གནས་ཚུལ་ཐོག་མ་བྱུང་ཞིང། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་
སོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་བདུན་པའི་ཐོག་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ཞི་ཅིན་ཕིང་གིས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བརྟན་བྱུང་གོ་ཚན་ཏུ་བརྒྱུར་
པར་སྤྱུལ་འདེད་བྱེད་དགོས་ཞེས་བརྒྱགས་ཇེ་ས་། གཞུང་གི་ལས་བྱེད་དང་སློབ་སྦྱོར་གིས་ཚོས་བྱེད་མི་ཚོགས་པ་དང་། བོད་
བརྒྱུད་ནང་བརྟན་གྱི་འབྲུང་ཁུངས་རྒྱ་ནག་ཡིན་ཚུལ་ལོག་འབྲེལ་བྱེད་པ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བརྟན་གྱི་སྒྲིལ་བྱེད་ཆོལ་བྱེད་
དགོས་པ་སོགས་གྲི་སྒྲིག་སྒོལ་བཟོས་ཏེ། "རྒྱལ་གཅེས་ཚོས་གཅེས་" ཞེས་པའི་དེའི་བརྒྱུགས་ལོག་ནས་བརྟན་ཚོས་ཕྱགས་
ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལག་ཆར་བེད་སྤྱོད་གཏོར་བཞིན་ཡོང།

རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་བོད་ནང་ཁྲིམས་ལུགས་ཉམས་གསོ་དང་སྤྱེ་ཁམས་སྤྱོད་ཟེར་བར་ཁ་གཏུག་ཏེ། ཕྱི་ལོ་
༢༠༡༣ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༤ ཉིན་སྤྱེས་ ༡༩ པའི་བྱུང་ལུ་ཚང་འཛོམས་ཐོས་ཚོགས་ཐེངས་ ༣ པའི་སྟེང་། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྲིད་
(National Park) ཞེས་པ་འདྲུགས་སྤོལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོར་ཐེངས་དང་པོར་
གཙང་གསུམ་འབྲུང་ལུལ་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྲིད་ཚོད་ལྟ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལོ་ནས་དངོས་སུ་ལག་བརྟུང་བྱས་ཡོང། དེ་ལྟར་
ནང་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྲིད་འདྲུགས་སྤོལ་ཐེངས་དང་པོ་ཆགས་ཡོད་ཅིང་ས་ཁོམ་སྤྱི་ལེ་བྱ་བཞེས་ཏེ། ༡༩ ལས་བཞུལ་
ཏེ་འཇམ་སྤྱི་སྲིད་གི་སྤྱི་སྲིད་ཆེ་ཤོས་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་སྲིད་དེས་ཤོང་ཚོ་ ༣༥ ཡི་ཁྲིམ་ཚང་ ༡༤,༡༠༤ དང་མི་གྲངས་
༥༩,༠༥༠ ལ་ཕྱགས་རྒྱུན་ཐབས་ཀྱི་ཡོད་འདུག གཞན་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༦ ལོར་མངོ་ལ་རིང་མོ་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྲིད་དང་། ཕྱི་ལོ་
༢༠༡༤ ལོར་མཚོ་སྒོན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྲིད་། ལུ་ལེ་རི་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྲིད་། ལུ་ལེ་ལོ་ལོ་ལོ་གི་ཉི་མམ་གྱི་ཉི་མམ་གྱི་ཉི་མམ་
ཁབ་སྤྱི་སྲིད་སོགས་ལག་བརྟུང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། "རང་བྱུང་སྲོད་བརྟན་སྲུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་དབང་བ" ཞེས་
ལས་གཞི་དེ་དག་གི་མིང་ཐོག་ནས་བོད་ས་སྤྱངས་འཛིན་ལོག་འདྲུག་ཐབས་དང་། རིང་འབྲོག་མང་ཚོགས་གནས་སྤོལ་གཏོར་བ་
སོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ས་གནས་མང་ཚོགས་ཚོས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྲིད་ཁབ་ལས་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་གསང་བའི་ལས་དོན་
ཚོས་བཞིན་ཡོད་པའི་དོགས་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། མཚོ་སྒོན་པོ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྲིད་ཁབ་ལས་ལུ་སྤོལ་སྤོལ་འཚམ་ལྗེ་
གནས་སུ་བརྒྱུར་ཏེ་སྤྱང་ལས་སྤྱོད་པའི་ཁྲིམས་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད་འདུག

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡ ཉིན་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་སློབ་ཐང་ཉམས་ཞིབ་ཚན་བ་
(Turquoise Roof) ཞེས་པས་བཏོན་པའི་སྤོལ་སྤོལ་འཚོད་པ་ལྟར་ན། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དེད་གི་སྤྱོལ་མེད་སྒྲིག་
ཆས་འབྲུལ་རིགས་ལ་མེད་ཏུ་མི་རུང་བའི་གཏོར་ཇེ་ས་ལི་ཐེས་ (Lithium) ཞེས་པ་འོན་ (Ton) ས་ཡ་ ༣.༦ ཅམ་བོད་
ནས་གསར་རྟེན་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་བེད་སྤྱོད་གཏོར་བཞིན་པའི་ལི་ཐེས་སྤྱིའི་བརྒྱ་ཆ་ ༩༥ བོད་ནས་
སྤོལ་འདོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་སྤྲད། ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ་འདེད་ཀྱི་ཚོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། བོད་ལི་ཐེས་ཡི་ལེ་ལེ་ལེ་ནས་
ལི་ཐེས་སྤོལ་ཁུངས་ཆེ་ཤོས་ཆགས་ཡོད་ལ། ལི་ཐེས་སྤོལ་འདོན་བྱས་པར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་ཁྲིམས་ལག་ལྷོད་སྤོལ་

༩

ཚབས་ཚེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད། གཏེར་ཇམ་གྱི་སྤྲུལ་རྩིས་གཙང་ཆུ་དུག་ཅན་དུ་གྱུར་ཏེ་ཆུར་གནས་སློབ་ཆགས་
དང་། མི་སྤྲུལ་ལ་གཞོན་སྐྱོན་ཚབས་ཚེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད།

ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ནག་ལས་དོན་ཚོགས་ཚུངས་ (Congressional-Executive Commission on
China) གིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལྷ་ ༤ ཚེས་ ༡༢ ཉིན་རྒྱ་ནག་གིས་རྒྱལ་མཚམས་ལས་བརྒལ་ཏེ་དམ་བསྒྲུབས་ (China's
Transnational Repression) ལས་འགུལ་སྐྱེལ་བཞིན་པའི་སྐོར་ལ་ཉན་ཞིབ་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་ཏེ། རྒྱ་གཞུང་གིས་
བཙན་བྱོལ་དུ་གྱུར་བའི་བོད་མི་དང་ཡུ་གུར་བ་སོགས་ལ་དངོས་ཤུགས་བརྒྱད་གསུམ་ནས་དམ་བསྒྲུབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་
པ་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་དུས་རྒྱུན་བཙན་བྱོལ་དུ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོའི་པ་མ་གཉེན་ཉེ་བོད་ནང་སྡོད་མཁན་
ཚོར་འབྲེལ་གཏུགས་གཙང་པ་དང་། ཁོང་ཚོར་གཞོན་ཤུགས་སྤྲད་དེ་ཕྱི་སྤྲུལ་གྱི་ལས་འགུལ་དང་སྐྱོ་བརྗེད་རང་དབང་
འགོག་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་ནག་གི་གསར་ལས་ཁག་དང་སྤྱི་ཚོགས་བརྒྱད་ལམ་ཡོངས་རྒྱོགས་སྤྱིད་གཞུང་གི་སྤངས་
འཛིན་འོག་ཡོད་པ་དང་། ལོ་ཤས་གོང་ནས་ཨ་རི་དང་། ཁེ་ཏན་། རྒྱ་གར། ཡུ་རེས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཅིག་བཙས་ནས་རྒྱ་ནག་
གིས་བཙོན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་བརྒྱད་ལམ་ (Tiktok) ཞེས་པས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསར་བ་དང་མི་སྐྱེར་གྱི་གནས་ཚུལ་རྒྱ་འབྲེར་
བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལྷ་ ༢ ཚེས་ ༧ ཉིན་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་
ཐང་ཉམས་ཞིབ་ཚན་པ་ (Turquoise Roof) ཞེས་པའི་སྤྲུལ་ཐོད་བོད་གནས་ལྷ་ཞིབ་ཁང་གི་སྤྲུལ་ཐོབ་ཙམ་སྤྱི་འཕོད་པ་
ལྟར་ན། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ཁབ་བརྟན་བརྩིས་དང་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས། འཇུག་ཉེན་སྲུང་སོགས་ལ་ཁ་གཡར་ཏེ།
བོད་ནང་གི་བོད་མི་ཚོའི་ཁ་བར་ནང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མགོ་སྐོར་བསྐྱོད་བྱེད་གཏོང་བར་སྡོན་འགོག་ (National Anti-
Fraud Centre) ཟེར་བའི་མཉེན་ཆས་ (App) བཙན་གྱིས་པལ་ལེན་བྱེད་དུ་བཅུག་སྟེ། བོད་མི་ཚོའི་འགྲོ་འདུག་སྤོད་
གསུམ་ལ་སོ་སྟོད་དང་བྱ་ར་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། རྒྱ་གཞུང་གི་བྱ་སྤོད་དེ་རིགས་ཀྱི་དབང་ཉམས་གསལ་ཤོས་ཤིག་ནི། ཕྱི་ལོ་
༢༠༢༣ ལྷ་ ༣ ཚེས་ ༢ ཉིན་གཞིས་ཅེ་ནམ་སྤིང་རྒྱ་མཚོ་ནས་ཡིན་པའི་བྱ་མོད་བྱངས་མཚོས་ཁ་བར་ལས་ཕྱི་སྤྲུལ་སྤྱི་
བར་བརྒྱད་སྐྱར་བྱས་པའི་ཉེས་མིང་འོག་རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་པས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལྷ་ ༡༡
ཚེས་ ༢༣ ཉིན་སེར་ཤུལ་སྐར་ཚེན་ནས་ཡིན་པའི་བོད་རིགས་བྱ་མོ་མཚོ་མོ་དང་ཉེ་སྤོན་གཉིས་ནས་འཚོམས་ནང་དགོ་སྐྱབ་
སྤྲིག་སྤོང་གི་བྱ་ཐག་བརྒྱད་སྐྱར་དང་ནང་ཚོས་ངོ་སྤོད་བྱས་པའི་ཉེས་མིང་འོག་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད།

འདས་པའི་ལོ་ཤས་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ནང་གི་བྱིས་བ་ཚུད་པའི་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་རིགས་ཇམ་ (DNA)
བསྟུ་རུབ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་བྱས་ཏེ། བོད་མི་ས་ཡ་མང་པོའི་རིགས་ཇམ་བརྟག་དབྱུང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་བོད་མིའི་རིགས་རྒྱུད་
བསྐྱེད་དང་བོད་མིར་ལྷ་རྟོག་སྤངས་འཛིན་བྱེད་ཆེད་ཡིན་འདུག ཁེ་ཏན་འོ་རོ་འོ་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་ཉམས་
ཞིབ་སྡེ་ཚན་ (Citizen Lab) ཞེས་པས་ ༢༠༢༣ ལྷ་ ༤ ཚེས་ ༡༣ ཉིན་གནས་ཚུལ་བཏོན་པའི་ནང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་
ཉེན་རྟོག་པས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༦ ནས་ ༢༠༢༢ ལོའི་བར་བོད་མི་གྲངས་ ༤༡༤,༢༤༢ ནས་ ༡,༢༠༦,༤༦༢ ཅམ་གྱི་ཁྲུག་རིགས་
བསྟུ་རུབ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནི་བོད་མིར་སྤངས་འཛིན་དམ་བསྒྲུབ་ལུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་ཆེད་རེད་ཅེས་འཕོད་ཡོད་ལ། ཕྱི་ལོ་
༢༠༢༣ ལྷ་ ༥ ཚེས་ ༡༤ ཉིན་ཨ་རིའི་ཕྱི་སྤྱིད་དྲུང་ཆེ་ (Antony Blinken)མཚོག་གིས་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་
མིའི་རིགས་ཇམ་བསྟུ་རུབ་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ནི་སེམས་འཚབ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བསྐྱབས་གཏམ་
སྐྱེལ་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ལྷ་ ༧ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་པས་ལྷ་སའི་གཡག་མགོན་ཁང་གི་སྤྱིན་བདག་བོད་ཀྱི་ཚོང་
དཔོན་མ་པམ་གཡུ་མཚོ་སྤྱི་ཚོགས་ཞབས་ཞུ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོ་རྗེ་བཟུལ་གྱིས་ “༣.༡༤ དོན་རྒྱུན” ལ་གསལ་
པའི་རོགས་དུལ་སྤྲད་ཡོད་པའི་ཉེས་མིང་འོག་ལྷ་སར་འཛིན་བཟུང་བྱས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལྷ་ ༡༠ པའི་ནང་ལྷ་སའི་འབྲིང་

རིམ་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གིས་དོ་རྒྱུ་བཟུངས་ཀྱིས་དཔལ་བྱུང་གཡོ་ལོན་བྱས་པའི་ཉེས་མིང་བཏགས་ཏེ་ཆེ་བཙོན་ཁྲིམས་ཐག་བཅད། ལྷན་ཁོ་ ༢༠༡༤ ལྷན་ ༡༠ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིམས་དོན་ཆེད་མཁམས་པས་དོ་རྒྱུ་བཟུངས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཆད་དེ་བྱང་བདེན་མིན་པར་རྟུན་སྒྲིག་ཡིན་པའི་བསྐྱབས་གཏམ་སྒྲུབ་རྗེས། དོ་རྒྱུ་བཟུངས་ཀྱི་གཞུང་མོ་མགོན་པོ་སྤྱིད་དང་གཞུང་པོ་དོ་རྒྱུ་ཆེ་བཙོན་ཁྲིམས་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་དབྱུང་གཞུང་བར་ལྷན་གཏུག་རིམ་པར་བྱས་ཀྱང་གྲུབ་འབྲས་མ་ཐོན་པར་བྱ་སྤྱོད་ཐབས་ཟད་ཆགས་ཏེ། མགོན་པོ་སྤྱིད་ཀྱིས་ལྷན་ཁོ་ ༢༠༡༣ ལྷན་ ༦ པ་ནས་ལྷན་པའི་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་མདུན་དུ་ "དོ་རྒྱུ་བཟུངས་ལ་ནག་ཉེས་མེད།" ཅེས་པུ་རྗེས་སེངས་མང་ཞི་འབོད་དང་ཟས་བཅད་དོ་རྒྱུ་གནང་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་ལ་ལན་བྱེད་པའི་ཆབ་ཏུ་རྟུང་དེག་མནར་གཅོད་དང་འཛིན་བཟུང་བཀག་ཉར་སེངས་མང་བྱས་ཡོད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་འདས་པའི་ལོ་ལྟས་གོང་ནས་སྤེལ་བའི་འཛོལ་མདའ་དཔོན་པོ་སྟོང་ཀྱི་འབྲི་རྒྱ་བཞུང་རྒྱུད་དུ་མཁར་མདོ་སློབ་ཁང་ཞེས་སློབ་འདོན་བྱས་ཤུགས་ (1.1 million GW) ཅན་གྱི་རྒྱ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྒྱག་འཆར་ཡོད་སྟབས། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་འབྲི་རྒྱ་ལྷན་རྒྱུད་ཀྱི་གྲོང་ཆོང་བཅུ་གཉིས་ཅེས་དང་། འབྲི་རྒྱ་བཞུང་རྒྱུད་ཀྱི་གྲོང་ཆོང་མང་པོ་ཞིག་གི་མི་གྲངས་སྟོང་ལྷག་མང་པོ་ཞིག་བཅའ་དབང་གིས་གནས་སློབ་དགོས་ཚུལ་བཤད་པར་ལྷན་ཁོ་ ༢༠༡༤ ལྷན་ ༢ ཆེས་ ༡༤ ཉན་ས་གནས་མེར་སྐྱ་མི་མང་མང་པོས་ལས་གཞི་དེ་མཚམས་འཛོག་དགོས་པའི་ལྷན་འབོད་བྱས་པར་ཉན་འཛོག་ཅ་བ་ནས་མ་བྱས་པ་མ་ཟད། ལྷན་ཁོ་ ༢༠༡༤ ལྷན་ ༢ ཆེས་ ༢༠ ཉན་སྤེལ་བའི་དཔོན་དུ་རྒྱ་གཞུང་གི་ས་གནས་དབང་འཛིན་པ་དངོས་སུ་ཡོང་ནས་བཅོན་བཀའ་གཏོང་སྐབས་པོད་མི་མེར་སྐྱ་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོས་ཁོང་ཚོའི་མདུན་དུ་བྱས་པོས་ལ་བཅུ་གས་ཏེ་མཐེ་པོད་གནས་ལ་བསྐྱེད་ས་ནས་ལྷན་འབྲེན་སྐབས། རྒྱ་གཞུང་ཉན་རྟོག་པས་པོད་མི་ཚོར་ཉེས་རྟུང་འཛིགས་སྐུལ་དང་། པུ་རྗེས་སུ་ཉེས་མེད་མེར་སྐྱ་མི་མང་སྟོང་ལྷག་འཛིན་བཟུང་བཅའ་འཁུན་བྱས་ཡོད་ལ། གནས་ཚུལ་དེ་བྱང་རྗེས་ས་གནས་མི་མང་གི་འགྲོ་འོང་བཀག་བསྐྱོམས་དང་རྒྱ་དང་ཁ་པར་བརྟུན་སྤྱོད་སྤྱོད་ལྡན་ཀྱང་བཅད་ཡོད་འདུག མཁར་མདོ་སློབ་ཁང་རྒྱ་རྒྱ་དེ་འཛུགས་སྐྱབ་བྱས་ཆེ་འབྲི་རྒྱའི་བཞུང་རྒྱུད་ཀྱི་དཔོན་སྟོང་དགོན་དང་། ཡེ་ན་དགོན། རབ་བརྟན་དགོན། དགོན་སར་དགོན། འགིས་ཐོ་དགོན། བཟུངས་དགོན། སློབ་གྲག་དགོན། ལྷན་འབྲེན་དགོན། མཁར་མདོ་དགོན་བཅས་དགོན་ཁག་ ༤ དང་གོང་སྤེ་ ༢༥ ལས་མས་ཞིག་ས་གནས་དེ་ནས་གཞན་ལ་གནས་སློབ་དགོས་པའི་གནས་སྤངས་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་འདུག ཡེ་ན་དཔལ་བཟུངས་ལྷན་ཆེ་དགོན་པ་ལྷན་ཁོ་ ༡༩༧༥ ཅེས་ལ་བཏབ་པ་དང་། དཔོན་སྟོང་དགོན་ལྷན་ཁང་མདའ་སྐྱབ་མ་ནི་ལྷན་ཁོ་ ༡༩༧༦ ལོའི་གོང་ནས་ཡོད་པའི་དགོན་རྒྱུད་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། དགོན་པ་དེར་དུས་རབས་ ༡༤ དང་ ༡༥ ལས་མས་ཀྱི་སྤེལ་སྤེལ་དང་སྐྱབ་གསུང་གྲུགས་ཉེན་ཅ་ཆེན་མང་པོ་ཡོད་འདུག དེ་ལྷན་སྤེལ་དགོན་ཞི་བའི་མི་མང་ཉེས་མེད་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་རྣམས་འབྲས་མར་སྟོང་གོལ་གཏོང་དགོས་པ་དང་། མི་མང་གི་རེ་འདུན་དང་མདོན་འདོད་ལ་གྲུས་བཅི་བྱ་དགོས་པ་རྒྱ་གཞུང་དབང་འཛིན་པར་ནན་བཙོན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་མང་ཆོགས་ལ་མགོ་སློང་བསྐྱེད་བཏང་སྟེ་ "མི་རིགས་རིག་གནས་རིམ་བསྐྱབས་" ཞེས་པ་དང་། "རིག་གནས་ལུལ་སློང་དུས་ཆེན་" ཟེར་བ་སོགས་ཀྱི་བྱ་འབྲུལ་འབྲས་མིན་ལོ་ལྷན་སྤེལ་ཏེ། མང་ཆོགས་བདེ་སྤྱིད་དང་འབྲོར་གྲུག་ལྷན་པའི་རྣམས་པ་སྟོན་ཐབས་བྱེད་པ་དང་། པོད་པར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ (shao shu min zu) ཟེར་བ་དང་། པོད་ལུལ་ལ་རུབ་པོད་ (xi zang) ཟེར་བ། པོད་མཐོ་སྐང་ལ་མཚོ་པོད་མཐོ་སྐང་ (qing zang gao yuan) ཟེར་བ་སོགས་རྒྱ་གཞུང་གི་ཆབ་སྤྱིད་གནད་ཆེན་སྤྱོད་ཆོགས་བཏགས་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆོགས་མགོ་སློང་གཏོང་ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། གསར་ལས་ཐོག་གནས་ཚུལ་ཐོན་པ་ལྷན་ཁོ་ལྷན་ཁོ་ ༢༠༡༣ ལྷན་ ༤ པ་ལས་མས་ལ་གསེར་ཏུ་ལོ་སྟོང་ལུལ་ཆོད་པོད་མི་སྐྱབ་དང་། དགོན་ཆོ་རྒྱ་འབབ་མོ། ཀོ་རིས་སོགས་རྒྱ་གཞུང་ཉན་རྟོག་པས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ལྷན་ཁོ་ ༢༠༡༣

ཟླ་ ༡༠ ལས་མས་ལ་མགོ་ལོག་པར་རྒྱ་རྒྱུད་ཀྱི་མདུན་ལྷོ་ལོ་སྟོན་གྱི་ཚོད་ཀའི་གཞུང་པ་དཔལ་ལྷན་ལགས་འཛིན་བརྒྱུད་ཀྱིས་ ཡོད་འདུག

མི་ལོ་ལ་གོང་ས་ལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་དྲིན་ཉལ་གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་ད་བར་རྒྱལ་སྤྱིའི་གཞུང་ དང་མི་མང་སོགས་ཀྱིས་བོད་དང་བོད་མིར་རྒྱལ་སྐྱོད་གནང་བཞིན་པ་ལྟར། འདི་ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༥ པའི་ཆེས་ ༡༥ ཉིན་ཨ་རིའི་ གྲོས་ཚོགས་འོག་མའི་ནང་བོད་རྒྱའི་དཀའ་ཚོད་སེལ་ཐབས་ཀྱི་བྲིམ་སྒྲིག་འཆར་ [Promoting a Resolution to the Tibet-China Dispute Act (HR 533)] ལ་ཆབ་སྲིད་ཚོགས་པ་གཉིས་ཀས་ཚད་མཐོའི་རྒྱལ་སྐྱོད་ཀྱིས་མང་མོས་ ཀྱི་ཚོགས་ནས་གཏན་འབེབས་གནང་ཐུབ་པར་དཀའ་བསུ་ཞུ་རྒྱ་རྒྱུད་དང་། ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་ནང་གྲོས་འཆར་དོ་སྲོད་གནང་ མཁན་གྲོས་ཚོགས་འཇུག་མི་སྤྱི་ཞབས་རིམ་མེག་ཨོ་མཉ་ (Jim McGovern) མཆོག་དང་། གྲོས་ཚོགས་འཇུག་མི་སྤྱི་ ཞབས་མེ་ཁལ་མེ་གོ་ལ་ (Michael McCaul) མཆོག་རྣམས་གཉིས་དང་། གྲོས་འཆར་ལ་རྒྱལ་སྐྱོད་གནང་མཁན་ཨ་རིའི་ གྲོས་ཚོགས་འཇུག་མི་རྣམས་པ་བཅས་ཚད་མར་གཞིས་བྱས་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་ཚབ་ཞུས་ཏེ་སྟོན་ཅི་ཆེ་ཞུ་རྒྱ་རྒྱུད་ཡིན།

མདོར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༥ ཟླ་ ༥ ཆེས་ ༡༥ ཉིན་ཨ་རིའི་རང་དབང་ཁང་པ་ (Freedom House) ཡིས་སྟུན་མོ་ བཏོན་པའི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལོར་བོད་དེ་འཛེབ་སྐྱོང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཡུལ་ལུང་ ༢༡༠ ལས་ཆབ་སྲིད་དང་སྤྱི་དམངས་ རང་དབང་སྐྱོད་ལོས་སུ་རོལ་འཛིན་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་པ་ལྟར། དེ་ལྷོ་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་སྟུན་མོ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལོར་ཡང་བོད་དེ་རང་དབང་སྐྱོད་ལོས་ཆགས་ཏེ། བོད་རྒྱ་ནག་གིས་བཙན་བཟུང་བྱས་པ་ནས་བོད་ནང་གི་གནས་སྟངས་ལོ་རེ་ ལྟ་རྒྱུ་རེ་རེ་ཟུག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ། ད་ལྟོ་བོད་མིའི་རང་དབང་ལྡན་འོ་ལོག་ཏུ་ཐགས་ཡོད་པའི་རྒྱ་གཞི་གནས་སྟངས་ཚོགས་བོད་ མི་མང་སྤྱི་འཇུག་སྟུན་མོ་ལྟུང་གི་གྲོས་ཚོགས་རིམ་པའི་སྤྱི་བདེ་སེམས་མཉམ་སྦྲུན་གྱི་གྲོས་ཚོད་སྐོལ་འཛོགས་བྱས་ཡོད་པ་ ལྟར། ཐེངས་འདིར་སྐབས་ ༡༧ པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཇུག་སྟུན་མོ་ལྟུང་གི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༧ པར་ཡང་གཞུང་ སེམས་མཉམ་སྦྲུན་གྱི་གྲོས་ཚོད་ཅིག་འཛོགས་གཏེ་མཛོད།

གྲོས་ཚོད།

- ༡) བོད་མི་ལོན་ནས་ད་བར་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་བཙན་གཏོར་དང་སྟུག་སྐྱོད་མཉམ་གཟོད་འོག་བོད་བསྟན་མིད་མི་ དུགས་ཆེད་ལུས་སོགས་ཡོངས་སྐྱོད་དང་བཙན་པ་ལྷོས་གཏོང་གནང་མཁན་རྒྱལ་གཅེས་དཔལ་བོད་པའམ་མོ་རྣམས་ཀྱི་ ལྷག་བསམ་དང་སྤྱི་དོན་སྟོབས་ལ་ཡི་རངས་བསྒྲགས་བརྗོད་དང་བཙན་ཆེ་རབས་ཀུན་ཏུ་འཕགས་མཆོག་འཛིན་ཏེན་ མགོན་པོས་རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་སྐོན་འདུན་དང་། ལུས་ལུས་ཉེ་འབྲེལ་ལྷོས་བཙན་ཡོངས་ལ་སྟུགས་གསོ་ཞུ་རྒྱ།
- ༢) རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་པའི་ལ་ཀུན་གཞིགས་པ་མཆེད་ཆེ་བཙུན་བསྟན་འཛིན་ཡེ་ཤེས་འཕྲིན་ ལས་དཔལ་བཟང་པོ་(དགེ་འདུན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མ)མཆོག་གིས་གཙོས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བཙན་པ་རྣམས་འཇུག་དུ་སྐོད་ གྲོལ་དང་། འཛིན་བཟུང་རྗེས་འདས་གསོན་གནས་སྟངས་གསལ་བཤད་པ་དག་གི་གནས་ཚུལ་ཡང་གང་མགོགས་ གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་ལོར་འཇུག་ཅན་གྱི་སྤྱི་བུས་ལ་ཞི་བའི་དོ་རྩོད་ ཀྱིས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱོགས་གནང་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་གཙོས་བོད་ཀྱི་བདེན་དོན་འཐབ་ཚིང་གནང་སྟེ་ཆབ་སྲིད་ཉེས་ མིང་བཏགས་པ་ཡོངས་ཀྱི་ནང་མི་ཉེ་འབྲེལ་ཀུན་ལ་གཏོན་བཙོ་རང་འཛིན་སྐྱེལ་མཚམས་འཛོགས་བྱ་དགོས།
- ༣) རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་སྐད་གཉིས་སྐོབ་གསོ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་སྐད་ཁྲབ་གདལ། དེ་བཞིན་འཕྲིམ་འབྲུལ་ཚིང་ འཇུག་དང་བདེ་འཕྲིན་ཚན་རྩལ་སོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་སྤྱི་དེ་བོད་པའི་སྐད་ཡིག་རིག་གནས་རྩ་མེད་གཏོང་བའི་ ཐབས་བྱས་དང་། བོད་ནང་བཙུན་སྤྱོད་སྐོབ་བྱ་དང་རྒྱ་ནག་ནང་བོད་རྒྱུད་ནང་སའི་འཛིན་བྱ་བྱེད་པ་སོགས་བཙུགས་

ཏེ། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་བསྐྱེད་དང་མི་རབས་གསར་པའི་ལྗང་པ་བསྐྱེད་ཐབས་བྱས་དེ་དག་འཕུལ་དུ་མཚམས་འཇོག་གྱུར་དགོས།

༤༽ རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱོད་གྱི་སྐྱེད་སྤྱིའི་ཡང་སྤྱིད་དོ་དམ་བྱ་ཐབས་ཟེར་བ་དང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱོད་ཀྱང་གོ་ཚན་དུ་བསྐྱེད་དགོས་ཟེར་བ་སོགས་ཀྱི་སྤྱིད་བྱས་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱེད་སྤྱིའི་ཡང་སྤྱིད་དོ་དམ་འཛིན་ཞུ་བའི་ལམ་ལུགས་ལ་མེ་རུས་དང་། འཁྲོག་བཤའ་ཀྱི་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས་པ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱོད་ལ་སྐྱེད་དང་དམ་འཛིན་དང་དམ་བྱག་འཕྲགས་ཆེ་བྱེད་བཞིན་པ་འཕུལ་དུ་མཚམས་འཇོག་བྱ་དགོས།

༥༽ སྤེད་གོ་དཔོན་པོ་སྡོད་དུ་སྐོག་ཁང་ཚུ་རགས་འཇུགས་སྐྱོན་ལས་འཆར་ལོག་མི་མང་སྡོད་ཐུག་མང་པོར་བཟབ་གསུག་གཏོང་བཞིན་པ་གཙོས་བོད་ནང་གཏེར་ཁ་སྐོག་འདོན་དང་ཚུ་རགས་གསར་རྒྱག་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་སྤྱིར་འཇུགས་སྐྱོན་སོགས་བོད་ཀྱི་ཁོར་ལུག་གཏོར་བཙོས་དང་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོར་ཐང་རྣོག་རོལ་གཏོང་བཞིན་པ་རྣམས་འཕུལ་དུ་མཚམས་འཇོག་བྱ་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ནང་ཅམ་མ་ཟད། རྒྱལ་མཚམས་ལས་བཟུལ་ཏེ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ལོགས་རང་དབང་ལུང་པའི་ནང་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཚོར་ཡང་སྤྱིགས་བསྐྱེད་བསུན་གཙུག་བཙོ་བ་དང་། དེར་གོ་ཁ་པར་དང་བཟུ་འཕྲིན་བརྒྱུད་བོད་མིའི་འགྲོ་འདུག་སྲོད་གསུམ་ལ་སྐྱེད་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་བྱེད་པ་སོགས་མཚམས་འཇོག་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནས་ཀྱང་དེ་དག་འགོག་ཐབས་བྱ་དགོས་པའི་སྐྱེད་འདེབས་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

༦༽ བོད་དེ་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནས་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ཡིན་ལ། བོད་དེ་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་འདས་ལོ་དུག་ཚུ་ལྷག་རིང་བྱིས་འགལ་གྱིས་ཉམ་བཟུང་ལོག་ཚུད་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་བོད་དེ་གཞུང་མ་མོ་ནས་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་ཞུ་བ་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲོད་ཡོངས་སུ་རྒྱ་ནག་གཅིག་གི་སྤྱིད་བྱས་ལ་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་མགོ་སྐོར་བཏང་དང་གཏོང་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་འཛམ་གླིང་མི་མང་རྣམས་བསྐྱེད་བྱ་སྲོད་དེའི་ལོག་ཚུད་ཐབས་མེད་པ་རྒྱ་ནག་གི་དཔོན་རིགས་ཚོས་དེས་བར་དུ་ཤེས་དགོས། བོད་མིའི་སྤྱིག་འཇུགས་ཀྱིས་འདས་པའི་མི་ལོ་བཅུ་ལྷག་འགལ་རིང་གཉིས་སྐོར་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྤྱིད་བྱས་ཀྱིས་བོད་རྒྱའི་དཀར་ལྗོན་པོའི་ཐབས་ལམ་བསྐྱེན་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྤྱིད་རང་སྲོད་གི་བསམ་འཆར་ཡང་རྒྱ་གཞུང་ལ་སྤྱད་ཟེན་ཡང་རྒྱ་གཞུང་ནས་ད་བར་འགན་ཁུར་རི་བཞིན་མ་སྐྱེད་པའི་ཉེར་ལེན་ལས་ལག་པ་གཅིག་གིས་རྒྱོག་པ་མི་ཐེབས་པའི་དཔེ་བཞིན་རྒྱ་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཚོའི་བྱེད་བབ་ལ་རག་ལས་ཡོད།

༧༽ རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་ཚོར་འཇུག་ཅན་གྱི་སྤྱིད་བྱས་ལོག་བོད་ནང་གི་བོད་མི་ཚོས་དཀར་ལྗོན་པོའི་ཐུག་ཚད་མེད་ལྷངས་དང་སྲོད་བཞིན་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་གཏུང་སེམས་མཉམ་སྦྲེད་ཞུ་རྒྱུ་དང་། བྱེས་བཞུགས་བོད་མི་ཚོས་ཀྱང་ལོག་ས་མཚོག་གི་བཀའ་དགོངས་གཞིར་བཟུང་མཐུན་ལམ་རྣོག་ཅ་གཅིག་སྤྱིལ་དང་བོད་པའི་སྐྱོད་ཡིག་རིག་གཞུང་སྲུང་སྲོབ་བཙས་ལ་སྤར་བྱ་མཉམ་འདེགས་གནང་དགོས་པ་བཙས་ཀྱི་སྤྱི་ལོས་གྲོས་ཚད་དུ། བོད་མི་མང་སྤྱི་འཇུག་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་བྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷ་ ༣ ཚེས་ ༡༩ ལ།

གོང་གསལ་གྲོས་ཚད་འདི་བཞིན་སྐབས་ ༡༧ པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཇུག་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༧ པའི་སོག་འགོ་སྐྱེད་ཞེས་རྒྱས་དང་འབྲེལ་སྤྱི་ལོས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་ཞུས། བྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷ་ ༣ ཚེས་ ༡༩ ལ།

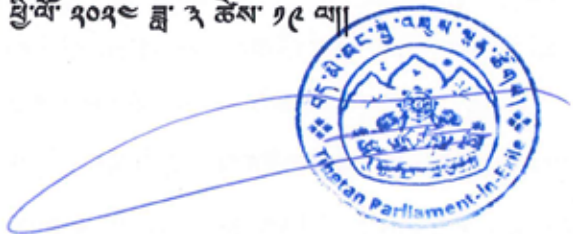

བོད་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཕྱགས་ཆེ་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན་པས་གཞུང་འབྲེལ་མུ་འཇུག་གི་ལྷན་ཁང་གི་མཛུགས་སྐོར་ཚོད་ཅིག་
འཛུགས་དགོས་སུ་མཛོང་།

གྲོས་ཚོད།

དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་མདུན་ཕྱོད་མཛུགས་རྣམས་ལ་གྲུས་བཀུར་ཆེ་བསྟོན་གྱིས་བཟླགས་བཅོམ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། ཁོང་ཉིད་སྐྱེ་ཆེ་མ་
ཟེན་པ་འདིས་བོད་དོན་འཐབ་ཚོད་ལའང་གྲོང་གུང་ཆེན་པོ་བྱང་བར་བརྟེན་ཕྱེད་བཞུགས་ནང་མི་ཉེ་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ལ་
དྲགས་མི་མང་རྣམས་ལ་ཐུགས་གསོ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། དམ་པ་ཁོང་གི་ཕྱགས་འདུན་བཟང་པོ་རྣམས་ཡོངས་སུ་འགྲུབ་ཅིང་། ཆེ་
རབས་ཀྱན་ཏུ་བྱས་བསགས་སྡིག་ལྷུང་རྣམས་བྱང་ཞིང་དག་ནས་དལ་ཉེན་རིམ་བརྒྱུད་གྱིས་ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པའི་གོ་འཕང་ལ་ལྷུང་དུ་རེག་པའི་སློན་འདུན་ཞུ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོས་གྲོས་ཚོད་དུ། བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་
གྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༧ ལྷ་ ༣ ཚེས་ ༡༩ ལ།།

གོང་གསལ་གྲོས་ཚོད་འདི་བཞིན་སྐབས་ ༡༧ པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༧ པའི་ཐོག་སྤྱི་ཚོས་གྱིས་
གཏན་འབེབས་ཞུས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༧ ལྷ་ ༣ ཚེས་ ༡༩ ལ།།

༡༡ །གཞུང་འབྲེལ་གྲོས་ཚིག་།

སྡོམ་སྒྲིག་།

༡༡ །བཅའ་ཁྲིམས་འོད་མིའི་དང་སྐྲུན་དཔུ་དཔུལ་དང་བསྐྱེད་དཔུལ་གཞན་དག་གི་འབྲེལ་འབབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་དོན་ཚིག་ ༡༩ བའི་ནང་གསལ་སྤེལ་ ལྟེན་ལྟེན་ "ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་དམིགས་བསལ་བའི་འོག་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་མཐུན་ལས་ ཀྱིས་དགོས་གཤམ་གཟིགས་ན། དཔུ་དཔུལ་དང་འཕྲུལ་ཚན་འབྲེལ་འབབ་གསར་དུ་འབྲེལ་འདོད་ཡོད་རིགས་ལ་དུས་བཀག་ རྒྱས་བཅད་ཀྱིས་སྤྲོ་མའི་འབྲེལ་ཆད་ཆག་ཡང་གནང་འཇུག།" ཞེས་གསལ་བ་བཞིན། སྐབས་ ༡༧ བའི་འོད་མི་མང་སྤྱི་ འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༥ བའི་སྟེང་། རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དང་། སྤྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ནང་ གནས་འཁོད་བོད་རིགས་དཔུ་དཔུལ་ལོ་མང་འབྲེལ་ཆད་སོང་བ་དང་། གསར་བཅོས་བྱུ་བ་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་མིའི་ ལས་འགན་ལེན་བྱུ་བ་འོག་སྐབས་སྟོང་ཆེད། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡ རུས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༣༡ བར་ དཔུ་དཔུལ་འབྲེལ་ཆད་རི་ཡོད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ཆག་ཡང་དང་འཕྲུལ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ རོ་བདག་ནས་སྤེལ་འབྲེལ་ལས། ཆ་ བགོས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཚོགས་འའི་གྲོས་ཚིག་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༣༠ བ་སྤྱི་མོས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་གནང་བ་ལྟར། འདི་ལོའི་སྤྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༤ བར་ཆག་ཡང་གི་གོ་སྐབས་སྐྲུན་ཏེ་ལག་དེབ་གསར་བཅོས་བྱེད་མཁན་དང་། འབྲེལ་ཆད་གསལ་འབྲེལ་བྱེད་ མཁན་བསྐྱོམས་ ༦,༦༦༦ བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་ཡང་གོ་སྐབས་ལེན་མ་བྱུ་བ་གང་འཚམ་ཡོད་སྟོར་གྲོས་ཚོགས་སུ་སྤྱིང་ སྟོང་བྱུང་བར་བཞེན། འབྲེལ་འབབ་ཆག་ཡང་གི་གོ་སྐབས་འཕར་འགྲུངས་ཀྱི་གྲོས་ཚིག་གྲོས་འཆར་ཞིག་འབྲེལ་དགོས་གཤམ་ མཐོང་།

གྲོས་ཚིག་།

རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དང་། སྤྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ནང་གནས་འཁོད་བོད་རིགས་དཔུ་དཔུལ་ལོ་མང་འབྲེལ་ཆད་སོང་བ་དང་། གསར་བཅོས་བྱུ་བ་རྣམས་ལ་དཔུ་དཔུལ་འབྲེལ་ཆད་རི་ཡོད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ཆག་ཡང་གི་དུས་ཚེས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡ རུས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༣༡ བར་ཆད་བཟུང་བྱུ་བ་བ་དེ་ཉིད་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༣༠ བར་ ཕར་འགྲུངས་གཏོང་ཚོགས་འའི་མང་ལོས་མཐུན་སྤྱི་མོས་གྲོས་ཚིག་གྲོས་འཆར་དུ། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༦ ལ། །

གོང་གསལ་གྲོས་ཚིག་འདི་བཞིན་སྐབས་ ༡༧ བའི་འོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༧ བའི་འོག་སྤྱི་མོས་ཀྱིས་ གཏན་འབེབས་ཞུས། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༦ ལ། །

གཞུང་འབྲེལ་གྲོས་ཚོད།

སྐོར་སྒྲིག་

༡༡༧། བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུའི་འགོ་ལུགས་དང་། ལས་དོན་གྲུབ་སྟོབས་ཀྱི་སྤྱི་གཞི་དོན་ཚན་ ༡༢༠ དང་ ༡༢༡ དགོངས་དོན་ཚེད་འཇུགས་གནང་བའི་མང་ཚོགས་ཅིས་ཁྲིའི་ཚོགས་ཚུངས་སྐབས་ ༡༡ བས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞི་འཇུགས་ཀྱི་ ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ཅིས་ལོ་ ༢༠༡༤...༡༩ གཅོས་ཅིས་སྐྱོན་ཁག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཞུས་པའི་བྱུང་དོན་སྐོར་སྐྱོད་ཀྱི་འཇུགས་ སྐབས་ ༡༢ པའི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༥ པའི་ཐོག་ལྷན་ལ་བསྐྱོན་དང་དེ་འབྲེལ་གྲོས་ཚོད་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༢༠༡༤༡༡༢༡༥༡༥ འཁོད་པ་སྟོན་འཇོག་གནང་བའི་འབྲུབ་དོན་སྐྱོད་འཇོག་སྐྱོད་བཀའ་འགན་གིས་སྐྱོན་ཐོང་ནང་གསལ་སྤྱི་མཐུན་མཇུག་སྐྱོད་དགོས་པ་ཁག་ ལ་ཕྱག་བསྟར་རི་གནང་དང་། ལན་འདེབས་གསལ་བཤད་བཅས་ཀྱི་སྐོར་སྐྱོད་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷན་ ༤ པའི་ལྷན་མཇུག་ནང་ཚུད་སྤྱི་འབྲུས་ རྒྱན་ལས་སྤྱི་འབྲུས་རྒྱ་གནང་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་འབྲེལ་མཇུག་སྐྱོད་གནང་སྟོབས་དང་། བོད་མིའི་སྤྱི་གཞི་འཇུགས་ཀྱི་ ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ཅིས་ལོ་ ༢༠༡༡...༢༢ ལོའི་ཅིས་ཞིབ་སྐྱོན་ཐོང་ཞིབ་འཇུག་གནང་ཚེད་མང་ཚོགས་ཅིས་ཁྲིའི་ ཚོགས་ཚུངས་སྐབས་ ༡༢ པ་བསྐོས་འཇུགས་གནང་རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་གྲོས་ཚོད་ཅིག་འཇོག་དགོས་སུ་མཐོང་།

གྲོས་ཚོད།

༡ མང་ཚོགས་ཅིས་ཁྲིའི་ཚོགས་ཚུངས་སྐབས་ ༡༡ བས་ཅིས་ལོ་ ༢༠༡༤...༡༩ གཅོས་ཅིས་སྐྱོན་ཁག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཞུས་པའི་ བྱུང་དོན་སྐོར་སྐྱོད་ཐོང་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་སྐབས་ ༡༢ པའི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༥ པའི་ཐོག་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༡༣ པ་ བསྐྱོན་ཐོང་བའི་ནང་གསལ་སྤྱི་མཐུན་མཇུག་སྐྱོད་ཅིས་གཅོད་དགོས་རིགས་འཇོག་སྐྱོད་བཀའ་འགན་གིས་མཇུག་སྐྱོད་ ཕྱག་བསྟར་རི་ཞུས་དང་། ལན་འདེབས་གསལ་བཤད་བཅས་འཁོད་པའི་སྐོར་སྐྱོད་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷན་ ༤ པའི་ལྷན་མཇུག་ནང་ཚུད་ སྤྱི་འབྲུས་རྒྱན་ལས་སྤྱི་འབྲུས་རྒྱ་གནང་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་ཚེད་དང་། གཅོས་ཐོང་མིའི་སྤྱི་གཞི་འཇུགས་ཀྱི་ ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ཅིས་ལོ་ ༢༠༡༡...༢༢ ལོའི་ཅིས་ཞིབ་སྐྱོན་ཐོང་ཞིབ་འཇུག་གྲུབ་ཚེད་མང་ཚོགས་ཅིས་ཁྲིའི་ ཚོགས་ཚུངས་སྐབས་ ༡༢ པ་བསྐོས་འཇུགས་གནང་རྒྱ།

༢ བོད་གསལ་མང་ཚོགས་ཅིས་ཁྲིའི་ཚོགས་ཚུངས་སྐབས་ ༡༡ བས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞི་འཇུགས་ཀྱི་ཅིས་ལོ་ ༢༠༡༤...༡༩ གཅོས་ཅིས་ སྐྱོན་ཁག་ལ་འཇོག་སྐྱོད་བཀའ་འགན་གིས་མཇུག་སྐྱོད་ལག་བསྟར་རི་ཞུས་དང་འབྲེལ་ཞིབ་འཇུག་གིས་མཐོང་མིའི་བྱུང་དོན་ དང་། དེ་བཞིན་ཅིས་ལོ་ ༢༠༡༡...༢༢ ལོ་ཡིས་གཅོས་ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ཅིས་ཞིབ་སྐྱོན་ཐོང་ཞིབ་འཇུག་ གནང་བའི་བྱུང་དོན་སྐོར་སྐྱོད་ཐོང་སྐབས་ ༡༢ པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༤ པའི་ འབྲུལ་དགོས་ཀྱི་མང་མོས་གྲོས་ཚོད་དུ། བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷན་ ༣ ཚེས་ ༢༤ ལག།

བོད་གསལ་མང་ཚོད་འདི་བཞིན་སྐབས་ ༡༢ པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༢ པའི་ཐོག་མང་མོས་ཀྱིས་གཏན་ འབེབས་ཞུས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷན་ ༣ ཚེས་ ༢༤ ལག།

གཞུང་འབྲེལ་གྲོས་ཚིག་།

སྟོན་སྒྲུབ་།

༡༢༡ བོད་མིའི་སློབ་འཁུགས་ཀྱི་མཚན་གཙོ་ཆུང་པ་འཕོ་འགྲུར་དང་འབྲེལ་བའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་
ཚོགས་འདུའི་འགོ་ལུགས་དང་། ལས་དོན་བྱེད་སྟེན་གྱི་སློབ་གཞིར་བསྐྱར་བཅོས་ཁྲིམས་འཆར། ཡིག་ཆ་ཨང་། ༡༢ བ་
སྐབས་བཅུ་བདུན་པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༢ པའི་ཐོག་བཟོད་པ་དང་པོ་ཟེན་
བསྐྱར་དགོངས་འཆར་སྤྱི་ལོས་གཞིར་བཟུང་གྲོས་ཚིག་ཅིག་འཛོགས་དགོས་མཚོན་།

གྲོས་ཚིག་།

གོང་གསལ་སློབ་གཞི་བསྐྱར་བཅོས་ཐོག་བསྐྱར་ཞིབ་འཇུག་ཏུ་གྱིས་སློབ་གཞི་དེ་རང་རལ། བར་དོན་དེར་བསྐྱར་གྱིས་སློབ་
གཞི་ཞིག་ཟུར་དུ་གསར་བཅོས་དགོས་མེད་གང་དགའི་སྟེན་སྤྱི་འཐུས་གསུམ་ལས་གྲུབ་པའི་ཆེད་འཁུགས་ཚོགས་ཚུང་ཞིག་
ཚོགས་གཙོ་སྤེལ་པོས་བསྐོ་གཞུག་གིས་གྲུབ་དོན་སྟོན་ཐོད་དང་། ཁྲིམས་འཆར་སྐབས་ ༡༢ པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་
ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༤ པར་འགོད་འབུལ་དགོས་ཀྱི་ལོས་གྲོས་ཚིག་དུ། བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་
ཚོགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༤ ལ།།

གོང་གསལ་གྲོས་ཚིག་འདི་བཞིན་སྐབས་ ༡༢ པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་ ༢ པའི་ཐོག་སྤྱི་ལོས་གྱིས་
གཏན་འབེབས་ཞུས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༤ ལ།།

